

یاد ایام

خاطراتی از احمد عابدینی

۱۳۹۷

سرشناسه: عابدینی، احمد، ۱۳۳۸ -
 عنوان و نام پدیدآور: یاد ایام / خاطراتی از احمد عابدینی.
 مشخصات نشر: تهران: گواهان، ۱۳۹۶.
 مشخصات ظاهری: ۴۳۴ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۶۲۴-۰۵-۲
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 موضوع: عابدینی، احمد، ۱۳۳۸ - مجتهدان و علما - ایران -
 خاطرات / Ulama - Iran - Diaries / واعظان - ایران - خاطرات
 Preachers (Islam) - Iran - Diaries /
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ ۲۲۳/۳ BP۵۵
 رده بندی دیویی: ۲۹۷/۰۴۵۰۹۱۴
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۹۲۴۵۳۵

یاد ایام

(خاطراتی از احمد عابدینی)

نویسنده: احمد عابدینی

مصاحبه و تنظیم: احمد رضا داودی، مجتبی نطفی

چاپ اول: فروردین ۱۳۹۸

چاپخانه: ولیعصر

امور فنی: حسام الدین مرودشتی

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

انتشارات گواهان با همکاری نشر سرابی

کلیه حقوق چاپ و نشر، محفوظ و مخصوص ناشر است
 و هرگونه کپی برداری و نقل مطالب بدون اجازه‌ی ناشر پیگرد قانونی دارد.

۱۳	دیباچه	۷۷	عاشورای ۱۳۵۶ در نجف آباد

۱۷	دفتر اول (تولد و خانواده)	۷۹	دفتر سوم (ورود به حوزه علمیه)

۱۹	دوران کودکی و نوجوانی	۸۱	ورود به حوزه علمیه
۳۲	شرکت در جلسه قرآن و آغاز حفظ آن	۸۴	بازگشت به حوزه علمیه نجف آباد
۳۵	در آن تکلیف و تهیه رساله علمیه	۸۶	آشنایی با تفسیر قرآن
۳۶	معرفت غیردرسی	۹۰	آشنایی با آیت الله شیخ عباس ایزدی
۳۹	سختی های زندگی گذشته	۹۲	ویژگی و سرگذشت هایی از آیت الله ایزدی
۴۰	کار در کتابخانه	۱۲۱	یادی از اساتید حوزه علمیه نجف آباد
۴۱	خوشی های آن زمان	۱۲۱	حاج سید محمدباقر حسینی
۴۳	سفر به مشهد و زلزله	۱۲۴	شیخ محمدعلی صفرنورالله
۴۴	سنت روضه هفتاد	۱۲۹	خاطراتی از اساتید حوزه علمیه قم
۴۵	ازدواج و تشکیل خانواده	۱۲۹	استاد وجدانی فخر
۵۲	یادی از پدر خانم	۱۳۲	استاد کوه کمره ای
۵۴	تولد اولین فرزند	۱۳۳	استاد موسوی گرگانی
۵۵	شهریه	۱۳۴	استاد اعتمادی
۵۶	کم ارزشی جان انسان های معمولی	۱۳۶	استاد پایانی
۵۷	صاحب خانه شدن	۱۳۷	استاد ستوده

۵۹	دفتر دوم (خاطرات دانشگاه و انقلاب)	۱۴۰	استاد انصاری شیرازی
۶۱	الف: خاطرات دانشگاه	۱۴۳	خاطرات متفرقه از دوران طلبگی
۶۱	خاطراتی از ورود به دانشگاه	۱۴۶	آغاز کسب رتبه در حوزه
۶۹	ب: خاطرات دوران انقلاب	۱۴۸	مقدمات لازم برای ریسندگی
۶۹	خاطرات ایام انقلاب در دانشگاه	۱۴۹	مقاله طهارت ذاتی از دکتر ...
۷۱	ترس های توهمی از ساواک	۱۵۰	اخذ مدرک زبان تخصصی ...
۷۳	اتاق یا پایگاه؟	۱۵۱	خاطراتی از کلاس زبان انگلیسی

۷۴	طرح تهیه اسلحه	۱۵۳	دفتر چهارم (خاطرات تبلیغ)
۷۵	کوه پیمایی	۱۵۵	تبلیغ در روستایی اطراف میمه

۱۵۶	تبلیغ در اشنویه	۲۱۸	لشکر نجف اشرف
۱۵۸	فعالیت‌های فرهنگی و عمرانی ...	۲۲۰	عملیات والفجر مقدماتی، خیبر و بدر
۱۶۶	تبلیغ در روستای شلیل	۲۲۵	خواص ادرار شتر
۱۷۲	تبلیغ در روستاهای بخش کروّ	۲۲۵	تبلیغ در سپاه و ارتش
۱۷۳	مسلمان شدن فرد بهایی	۲۲۷	فاجعه حلبچه
۱۷۴	تبلیغ وحدت	۲۲۹	سال ۱۳۶۷ و وضعیت جبهه‌ها
۱۷۵	سفر تبلیغی به دزفول	۲۳۲	اعزام به دهلران
۱۷۶	تبلیغ در طاق بستان	۲۳۲	آغاز حمله عراق و فرار
۱۷۸	تبلیغ در باغکاه هشتم شکاری	۲۳۵	قبول قطعنامه و حمله عراق
۱۸۱	دفتر نجف (خاطرات جنگ)	۲۳۶	سفر به مشهد با رزمندگان
۱۸۳	جبهه شوش	۲۳۹	پایان جنگ و پایان تبلیغ در سپاه
۱۸۹	جلسه محاسبه نفس	۲۴۳	دفتر ششم (خاطرات لبنان)
۱۸۹	دیدار نماینده امام از جبهه شوش	۲۴۵	سفر به لبنان
۱۹۰	سرپل ذهاب	۲۵۰	نمایشگاه کتاب بیروت
۱۹۶	روستای دار بلوط و شیرین آب	۲۵۶	ملحق شدن خانواده
۱۹۸	عملیات بازی دراز	۲۵۷	برنامه درسی مدرسه
۲۰۰	انهدام تانک با نارنجک تفنگی	۲۵۹	زند علمی مدرسه رسول اکرم
۲۰۱	حتمی سازی ۱۷ پاتک در ۱ روز	۲۵۹	تدوین کتب شهید مطهری
۲۰۴	خطاهای ما در رأی انتخابات ...	۲۶۰	سه چرخه ای به دنبال دین داری
۲۰۵	نذر مادر برای سلامتی تنها پسر	۲۶۱	عید قربان رقص
۲۰۷	مقر سوسنگرد	۲۶۲	آیت‌الله سیوری و سکونت در مدرسه
۲۰۸	عملیات فتح المبین	۲۶۲	خاطره از سیاحان عراقی
۲۱۰	شهادت رفیق دیرینه، اکبر فتاح المینان	۲۶۴	نکته‌ای درباره عراق بازی
۲۱۲	ساده‌زیستی مسئول جهاد نجف آباد	۲۶۵	خاطره‌هایی از علامه سید محمد حسین فضل الله
۲۱۳	همه بگید: عمل نکرد!	۲۷۲	یادی از برخی علمای دیگر لبنانی
۲۱۳	عملیات بیت المقدس	۲۷۲	آیت‌الله شیخ حسن طراد
۲۱۴	شهادت احمد حجتی	۲۷۲	شیخ زهیر کنج
۲۱۶	طلبگی در جبهه	۲۷۳	سایر علمای لبنان
۲۱۸	نماز صبح در شب‌های مهتابی		

۲۷۳	آقای خلیق
۲۷۵	دهه محرم در لبنان
۲۷۷	جنگ داخلی لبنان
۲۸۱	مهمان‌نوازی لبنانی‌ها
۲۸۲	سخنرانی برای حزب‌الله لبنان
۲۸۳	گروگان‌گیری طلاب مدرسه
۲۸۵	چگونگی تماس تلفنی با ایران
۲۸۶	آشنایی با روستاهای ناحیه جنوبی لبنان
۲۸۸	خطای ناپیدا
۲۹۱	رود به سوریه و بازگشت به ایران
۲۹۲	مهر محرم به سویه و لبنان
۲۹۲	آخرین خاطره پس از بازگشت از لبنان
۲۹۴	مراسم دفن امام سادگرد ایشان
۲۹۵	دفتر هفتم
	(خاطرات حج و عتبات عیارات)
۲۹۷	خاطرات سفر به بیت‌الله الحرام
۲۹۷	اولین سفر به خانه خدا
۳۰۱	غربت بقیع
۳۰۳	سادگی و اخلاص شهید مصطفی رجایی
۳۰۶	حرکت به سوی مکه
۳۰۶	صحنه تصادف در مسیر مدینه به مکه
۳۰۸	نام من در لیست کشته‌شدگان
۳۰۹	ادامه حرکت به سوی مکه
۳۱۱	حج با پارتی بازی
۳۱۴	لزوم عیادت از بیماران
۳۱۵	شرکت در مراسم برائت از مشرکان
۳۱۵	بیان فتاوای آیت‌الله منتظری و رد شدن در گزینش
۳۱۶	احرام حج تمتع
۳۱۶	حرکت به سوی مشعر

۳۱۷	منی و رمی جمره عقبه
۳۱۹	قربانی و سر تراشیدن
۳۲۰	انجام بقیه اعمال حج
۳۲۰	سفر به بیت‌الله به عنوان روحانی حج
۳۲۱	تبلیغ سایر مسلمانان با سبک جدید
۳۲۲	نفی تحریف قرآن با سبکی جدید
۳۲۳	مراسم امام خمینی در مدینه
۳۲۴	مراسم آیت‌الله ایزدی
۳۲۶	توزیع بسته‌های هدیه
۳۲۶	روحانی باصفا
۳۲۹	گزارش‌های کذب و آخرین حج
۳۳۱	سفر به عتبات عالیات
۳۳۷	دفتر هشتم
	(خاطراتی از آیت‌الله العظمی منتظری)
۳۳۹	سال ۱۳۵۷ و اولین ملاقات
۳۴۰	دومین دیدار در مسجد امام نجف آباد
۳۴۰	دیدار همراه با طلاب نجف آباد
۳۴۱	آغاز طلبگی در منزل آیت‌الله منتظری
۳۴۱	دیدار با آیت‌الله امینی پس از ...
۳۴۴	دیدار با آیت‌الله منتظری
۳۴۶	علل آمزش در هر حال
۳۴۷	استفاده علمی از آیت‌الله منتظری
۳۶۹	دفتر نهم
	(خاطراتی از آیت‌الله موسوی اردبیلی)
۳۷۲	کتاب معبد ایمان
۳۷۷	آیت‌الله موسوی اردبیلی و حاشیه بر عروة الوثقی
۳۷۹	پیشنهاد پایان جنگ و قبول قطعنامه

نتیجه‌گیری	۴۰۵	ذکر خیر آقای دکتر سروش	۳۷۹
آخرین مطلب	۴۱۱	نقد غیر صریح	۳۸۰
کارنامه مؤلف	۴۱۳	ذکر خیری دیگر از آیت‌الله منتظری	۳۸۱
		خاطره آقای رفیق دوست	۳۸۲
نمایه	۴۱۹	فتوای برده گرفتن از آمریکایی‌ها	۳۸۲
		اردبیلی نایب امام زمان	۳۸۳
		نکات و یادداشتی از آیت‌الله خویی	۳۸۳
		مرحوم مامقانی و حمامی	۳۸۴
		مای سفره و ختنه	۳۸۴
		دفتر دهم	۳۸۷
		(آیت‌الله شریع نعمانی الد صالحی نجف آبادی)	
		شهید جاوید و شهید اگدا	۳۸۹
		ذهنیت منفی اولیه نسبت به آقای صالحی	۳۹۱
		آشنایی بیشتر با آقای صالحی	۳۹۵
		ترجمه قرآن آقای صالحی	۴۰۰

دیباچه

حرف انسانی در زندگی خود فراز و نشیب‌ها و خوشی و ناخوشی‌هایی دارد که نوشتن آنها مهم نیست و نباید کاغذ، جوهر و وقت خود و دیگران را بران آزار کرد؛ اما من به دلایلی تصمیم گرفتم زندگی‌نامه خویش را بنگارم. آنچه من که در طول عمر خویش در شرایط و محیط‌های گوناگون و متغییری تصور داشته‌ام؛ محیط‌های دانشگاهی و حوزوی، داخل و خارج از وطن، تن و نفس، از انقلاب، جنگ و صلح و...؛ بنابراین همواره در مسیر کسب تجربه و محرک خوب و بد بوده‌ام که شاید برای دیگران آموزنده باشد به‌ویژه نسل ما که نسل زودگذری است و از فراز و نشیب‌های گوناگون و گاه سخت نفس‌گیر گذر کرده است. در نتیجه نوشتن آنها، ممکن است نسل جدید را در شناختن نسل قدیم و روحیات آنان دچار مشکل ننماید.^۱

۱. اخیراً شنیده‌ام برخی این شبهه را القاء می‌کنند که بر سران انقلاب از جمله مرحوم آیت‌الله خمینی، آلت دست استعمار بوده‌اند و آنان را تنه‌های خود او را زنده نگه داشته‌اند تا انقلاب کند و کشور را با انقلاب و جنگ و... بکشند. صد سال به عقب برگردانند. قسمتی از این اتهام بزرگ ناشی از ساختن جبهه قبل از انقلاب، قسمتی دیگر احتمالاً ناشی از بسیار بالا بردن مقام ایشان در سطوح دستداران او و گاه قائل به تئوری توطئه شدن در حوادث اجتماعی و سیاسی است. ترکیب این سه، جوان امروزی را به این فکر انداخته است که اگر امام خمینی این قدر بزرگ بوده و دشمن تا این حد زیرک و محاسبه‌گر، بنابراین، زنده ماندن ایشان و موفقیت در به ثمر رسیدن انقلاب، به دلیل توطئه دقیق استعمار بوده است! اما اگر روشن شود که فضا در آن زمان بسیار پیچیده نبوده و برخوردها آن گونه که برخی خاطره‌گوها و فیلم‌های سفارشی جلوه می‌دهند مملو از برنامه‌ریزی دقیق نبوده است، به خودی خود معلوم می‌شود که انقلاب

از سویی خود اصراری بر نوشتن یا انتشار سرگذشت و خاطراتم نداشتم اما گاه شنوندگان و دوستانم که گوشه‌ای از حوادث گذشته را برایشان می‌گفتم با اذعان به مفید، ابتکاری و گاه منحصر به فرد بودن، خواستار نوشتن و انتشار آن بودند که به خواست آنان جواب مثبت دادم به امید این که مفید واقع شود.

بود نیز فکر کردم تا حدودی می‌توان با بیان خاطرات گذشته و تبیین فضای زمان قبل، گسست دوندگی و روستایی و شهری، دانشجو و روحانی، قبل و پس از انقلاب را ترمیم کرد. چنانکه از این طریق می‌توان تبلیغات عربی و عربی بر ضد ایران و اسلام را کمرنگ کرد، به ویژه با توجه به مشاهداتی که از نزدیک از برخی کشورهای عربی و غربی داشته‌ام. از سوی دیگر در صورتی که با خاطراتی که از علما به یاد دارم بنویسم، علمایی که هر یک از جوانان و محیط خاص خویش حیات خود را سپری کرده و می‌کنند.

از همه مهم تر شاید انتشار زندگی نامه پاسخی به این سؤال باشد که چرا فکر و برداشت های نگارنده در مسائل علمی، تفسیری، فلسفی و... با بسیاری از علمای حوزه تفاوت دارد و به چه اندازه تفاوت از اجتهاد آنان می‌رسد؛ به عبارت دیگر سیر و زندگی کردن در محیط های متفاوت از آنچه دیگران در آن سیر کرده اند چه بسا در اندیشه و رفتار آنان به دست آمده تأثیر عمیقی داشته باشد.

قطعاً اندیشه و رزی همراه با برخورد با نحلّه ها و تفکرات گوناگون و محیط های متفاوت در چگونگی استنباط، منشأ اثر خواهد بود. به یقین

و تلاش انقلابیون از تمامی اقشار، نقشه دشمن نمی‌تواند باشد و تبعید آیت الله خمینی به نجف، به زعم رژیم شاه، موجب هضم ایشان در جوّ حوزه آن زمان خواهد شد و دیگر صدایی از او بر نمی‌خیزد و سایر اقشار و دیگر علما با تبعید و زندان ساکت می‌شوند.

زوایای فکری یک عالم شهری با روستایی، سفر کرده با مقیم، خارج دیده با خارج ندیده، متفاوت است و این تفاوت در فهم آیات و روایات و تاریخ، مؤثر است. البته در این نوشتار، خاطراتی که جنبه علمی و تخصصی دارد کم‌تر مطرح شده و امیدوارم در آینده آنها نیز در معرض دید خوانندگان قرار گیرد.

از خوانندگان فرهیخته تقاضا می‌شود که اگر کوتاهی یا نقصانی مشاهده کردند به نویسنده یادآور شوند. امید است این سرگذشت‌نامه به‌ویژه برای نسل حاضر و آینده، مفید و عبرت‌آموز باشد.

در پایان از تاسی عزیزانی که در تدوین و تنظیم این زندگی‌نامه نقش داشتند به‌ویژه محبت‌الاسلام احمد رضا داودی که مصاحبه و تنظیم اولیه را عهده‌دار شده و محبت‌الاسلام مجتبی لطفی که تنظیم نهایی را قبول نمود صمیمانه تشکر می‌کنم و رای آنان که نشر این اثر را قبول کردند از خداوند منان توفیق فراوان آرزو می‌کنم.

احمد عابدینی، ۱۳۹۶/۴/۲۱